

Mwongozo wa Haraka wa Taratibu za Utatuzi wa Migogoro ya Elimu Maalum kwa Wazazi wa Watoto na Vijana (Umri wa Miaka 3 hadi 21)

Mwongozo huu haukusudiwi kutafsiri, kurekebisha au kubadilisha Sheria yoyote ya Elimu ya Watu wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)) Sehemu ya B ya ulinzi wa utaratibu au masharti ya sheria ya shirikisho au jimbo.

Wazazi wanahimizwa wawasiliane na Idara ya Elimu ya Kentucky, Ofisi ya Elimu Maalum na Masomo ya Mapema kwa maelezo zaidi.

Ikiwa kutokubaliana kutatokea, KDE inapendekeza uwasiliane na mkurugenzi wa elimu maalum (director of special education (DoSE)) kabla ya kuzingatia chaguo zifuatazo za utatuzi wa migogoro. Lengo ni kwa wazazi na wafanyakazi wa shule kushirikiana pamoja kufanya maamuzi kuhusu elimu ya mtoto. Mara nyingi, suluhisho linaweza kupatikana kupitia mkutano usio rasmi, ambao unaweza kutatuliwa haraka zaidi ikilinganishwa na mkutano wa utaratibu unaostahili au malalamiko rasmi yaliyoandikwa, na hivyo kusaidia kudumisha uhusiano mzuri. Orodha ya maelezo yote ya wilaya ya shule za eneo yanapatikana kwenye [ukurasa wa wavuti wa KDE Open House](#) ikiwa ni pamoja na maelezo ya mawasiliano kwa DoSE wa eneo.

Taratibu	Upatanishi	Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa	Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili
Ulinganisho wa Taratibu	<p>Upatanishi ni utaratibu wa hiari na wa kushirikiana wa utatuzi wa migogoro. Mkutano huo unaendeshwa na mpatanishi aliyefunzwa asiyeegemea upande wowote na unazingatia mahitaji ya mwanafunzi. Wazazi na wafanyakazi wa wilaya hukutana na kushirikiana pamoja kutatua mgogoro na kuunda makubaliano ya mwisho.</p> <p>Inapatikana wakati wowote kuna kutokubaliana mahususi kuhusu IDEA kati ya wazazi na waalimu kuhusu elimu maalum na/au huduma zinazohusiana.</p>	<p>Malalamiko rasmi yaliyoandikwa ni taarifa iliyoandikwa inayodai kuwa wilaya ya shule imekiuka masharti ya sheria ya elimu maalum ya jimbo au shirikisho.</p> <p>Malalamiko rasmi yaliyoandikwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lazima yawasilishwe kwa OSEEL ndani ya mwaka mmoja wa ukiukaji unaodaiwa; na Yanaweza kuwasilishwa na mzazi wa mwanafunzi mwenye ulemavu au na shirika au mtu yeyote anayeamini IDEA imekiukwa. <p>Malalamiko rasmi yaliyoandikwa hayapaswi kushughulikia masuala yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ukiukaji wa haki za kiraia zinazohusiana na ulemavu (masuala ya Sehemu ya 504 au Wamarekani wenye Ulemavu); Madai ya unyanyasaji au utelekezaji wa watoto; au Masuala chini ya mamlaka ya wilaya ya shule ya eneo pekee, kama vile ajira ya mwalimu, kazi za walimu, au kazi za mwanafunzi). <p>Ingawa masuala yaliyo hapo juu yanaweza kuhusisha ukiukaji wa sheria, malalamiko rasmi yaliyoandikwa yanashughulikia ukiukwaji wa IDEA pekee.</p> <p>Yanapatikana wakati wowote kuna wasiwasi mahususi wa IDEA kuhusu mtoto fulani au suala ambalo linaathiri mfumo wote wa watoto.</p>	<p>Utaratibu wa mgogoro ambapo afisa wa usikilizaji hutatua kutokubaliana kwa IDEA kati ya mzazi au shirika la umma (kwa mfano, wilaya ya shule), ambao kwa pamoja hurejelewa kama "wahusika."</p> <p>Usikilizaji unaweza kuombwa kuhusiana na suala lolote linalohusisha:</p> <ul style="list-style-type: none"> Utambuzi; Utathmini; Huduma na uwekaji wa kielimu; na Utoaji wa Elimu ya Umma Inayofaa ya Bila Malipo (Free Appropriate Public Education (FAPE)). <p>Utaratibu unaostahili wa usikilizaji lazima uombwe kwa maandishi na lazima uwasilishwe ndani ya miaka mitatu (3) ya tarehe ambayo mzazi au wilaya ilijua au ilipaswa kujua kuhusu suala hilo.</p> <p>Kabla ya usikilizaji kufanyika, wahusika wanatakiwa kufanya Mkutano wa Upatanishi, hivyo wilaya ina nafasi ya kutatua mgogoro uliosababisha ombi la usikilizaji. Mkutano hautafanyika ikiwa wahusika watakuwaji Upatanishi au ikiwa wahusika wanakubali kuuondoa.</p>
Nani Anayeanzisha	Mzazi au wilaya ya shule inaweza kuomba upatanishi wakati wowote. Shirika la elimu la jimbo linaweza pia kupendekeza hii kama njia mbadala ya utaratibu rasmi zaidi. Wahusika wote wawili lazima wakubali kushiriki katika upatanishi.	Mtu au shirika lolote linaweza kuwasilisha malalamiko rasmi yaliyoandikwa.	Mzazi au wilaya ya shule inaweza kuwasilisha ombi la utaratibu unaostahili. Hii lazima iombwe kwa maandishi na lazima iwasilishwe ndani ya miaka mitatu (3) ya tarehe ambayo mzazi au wilaya ilijua au ilipaswa kujua kuhusu suala hilo.
Matokeo au Matokeo Yanayotakiwa	Mkataba uliosainiwa, unaweza kutekelezwa kisheria, ulioandikwa ambao umekubaliwa na wahusika wote wawili.	Uamuzi ulioandikwa unaojumuishwa matokeo na hitimisho, na unaoorodhesha sababu za uamuzi wa mwisho. Lazima pia ujumuishwe hatua zinazohitajika kushughulikia mahitaji ya mtoto au watoto kuhusiana na malalamiko.	Uamuzi wa maandishi ulio na matokeo ya ukweli na hitimisho la sheria, ambao unaweza kuagiza shughuli mahususi kufanywa.
Tofauti za Taratibu	<p>Majadiliano ya upatanishi huwa ya siri.</p> <p>Washiriki hushirikiana kufikia suluhisho na kuamua matokeo.</p> <p>Upatanishi hauondoi matumizi ya malalamiko rasmi yaliyoandikwa au utaratibu unaostahili wa usikilizaji.</p>	<p>Hili ndilo chaguo pekee la utatuzi wa migogoro lililo wazi kwa mtu au shirika lolote, pamoja na wale wasiohusiana na mtoto.</p> <p>Uamuzi wa mwisho unaweza kujumuisha vitendo vya urekebishaji ambavyo ni mahususi kwa mtoto au vinahusiana na masuala ya mfumo mzima.</p>	<p>Rekodi rasmi ya usikilizaji (nakala iliyoandikwa au pepe) lazima iundwe na kutolewa kwa mzazi.</p> <p>Uamuzi unaweza kukatiwa rufaa katika mahakama ya jimbo au shirikisho.</p> <p>Mhusika anayeshinda anaweza kujaribu kurejesha ada za mwanasheria kupitia kesi tofauti ya mahakama.</p>
Manufaa	<p>Majadiliano huwa ya siri – kile kinachosemwa wakati wa upatanishi hakiwezi kutumika kama ushahidi katika utaratibu unaostahili wa usikilizaji au kesi ya kiraia.</p> <p>Inatoa mbadala rahisi zaidi, isiyo ya mgogoro ikilinganishwa na chaguo zingine za utatuzi wa migogoro.</p> <p>Inaweza kusaidia kutatua kutokubaliana haraka zaidi ikilinganishwa na chaguo zingine.</p>	<p>Uamuzi ulioandikwa lazima utolewe kabla ya siku 60 za kalenda baada ya malalamiko kupokelewa isipokuwa kipindi cha muda kiongezwe.</p> <p>Fomu ya hiari inapatikana ili kusaidia katika kuwasilisha malalamiko.</p>	<p>Kuanzia tarehe ambayo malalamiko yanawasilishwa hadi uamuzi uwe wa mwisho, mtoto anakaa katika uwekaji wake wa sasa wa kielimu, isipokuwa wewe na wilaya ya shule mkubaliane vinginevyo - hii inaitwa "kushubiri" au "kuendelea kuwekwa."</p> <p>Uamuzi huo unashurutisha kisheria wahusika.</p> <p>Shirika la elimu la jimbo lina jukumu la kuhakikisha uamuzi huo unafuatwa isipokuwa kama utakatiwa rufaa.</p>

Taratibu	Upatanishi	Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa	Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili
Mazingatio	Upatanishi huwa wa hiari, kwa hivyo wilaya ya shule na mzazi lazima wote wakubali kushiriki. Inategemea washiriki kama kutakuwa na suluhisho la masuala au makubaliano yanaundwa. Hali ngumu zinaweza kuhitaji vikao vingi vya upatanishi ili kufikia makubaliano. Hakuna hakikisho kwamba makubaliano ya maandishi yataundwa. Wapatanishi wanatolewa na Ofisi ya Huduma za Kisheria ya Idara ya Elimu ya Kentucky.	Mtu au shirika linalowasilisha malalamiko lazima litoa ushahidi ili kuunga mkono matatizo yaliyoandikwa katika malalamiko yao. Utaratibu huu hauhitaji wale wanaohusika kujaribu kutatua mgogoro kwa kushirikiana. Upatanishi bado unapatikana wakati wowote. Mlalamishi, mzazi au shirika la elimu la eneo (local educational agency (LEA)) litakuwa na haki ya kukata rufaa uamuzi ulioandikwa kutoka kwa malalamiko kwa kamishna wa Idara ya Elimu ya Kentucky. Rufaa hii itawasilishwa ndani ya siku 15 za kazi baada ya kupokea uamuzi. Shirika la LEA linawajibika kutekeleza hatua ya urekebishaji iliyoainishwa katika Ripoti ya Matokeo hata wakati wa kusubiri rufaa.	Uamuzi unafanywa na afisa wa usikilizaji au hakimu wa sheria ya utawala ambaye hahusiki na elimu ya mtoto. Uamuzi hushurutisha kisheria, hata kama mhusika fulani hakukubaliani na matokeo. Ikiwa uamuzi umekatiwa rufaa, hauwezi kutekelezwa hadi rufaa itakapohitimishwa. Wilaya za shule kwa kawaida huwakilishwa na wanasheria. Ikiwa mzazi ataajiri mwanasheria, atalipia gharama zake yeye mwenyewe.
Mwamuzi	Washiriki hushirikiana kupata suluhisho na wanadhibiti matokeo.	Shirika la elimu la jimbo lina jukumu la kuhakikisha kuwa uchunguzi unafanywa, ikiwa inafaa, na kwamba uamuzi unafanywa juu ya malalamiko hayo.	Afisa wa usikilizaji au hakimu wa sheria ya utawala hufanya uamuzi. Katika Kentucky, mhusika yeyote anaweza kuomba rufaa ya matokeo ya utaratibu unaostahili kwa Bodi ya Rufaa ya Watoto wa Kipekee (Exceptional Children Appeals Board). Rufaa lazima iombwe ndani ya siku 30 za <u>kalenda</u> baada ya uamuzi wa afisa wa usikilizaji [707 KAR 1:340, Sehemu ya 13 (1)].
Wajibu wa Mhusika Mwingine	Mpatanishi kwa kawaida: <ul style="list-style-type: none"> Huwasaidia washiriki kuendelea kanuni zinazohitajika kwa kikao; Huunda mazingira salama na kuwahimiza washiriki kuheshimu maoni ya wengine; Huongoza majadiliano kwa usikilizaji, kutambua maslahi na kufafanua wasiwasi; Hafanyi maamuzi; na Ana ujuzi wa sheria zinazohusiana na elimu maalum na huduma zinazohusiana. 	Mchunguzi: <ul style="list-style-type: none"> Hukagua taarifa zinazohusiana na malalamiko; Anaweza kufanya mahojiano au kukutana na watu wanaohusiana na malalamiko; Na Anatoa matokeo na uamuzi kulingana na sheria husika. 	Afisa wa usikilizaji au hakimu wa sheria ya utawala: <ul style="list-style-type: none"> Anasimamia ratiba ya usikilizaji, ikiwa ni pamoja na shughuli zote za kabla ya usikilizaji; Anafanya usikilizaji na kusimamia masuala ya kiutaratibu; Anatumia sheria husika kuandika uamuzi kulingana na ushahidi uliowasilishwa wakati wa usikilizaji; na Anaweza kutupilia mbali malalamiko ikiwa masuala yatatatuliwa kabla ya usikilizaji.
Kipindi cha Muda	Inapatikana wakati wowote, hata kama utaratibu unaostahili wa malalamiko/ombi la usikilizaji au malalamiko rasmi ya maandishi tayari yamewasilishwa. Lazima ipangwe kwa wakati unaofaa.	Chini ya IDEA, malalamiko rasmi yaliyoandikwa lazima yawasilishwe ndani ya mwaka 1 kuanzia tarehe ambapo wakati mtu alijua au alipaswa kujua kuhusu tatizo. Uamuzi ulioandikwa lazima utolewe kabla ya siku 60 za <u>kalenda</u> kutoka tarehe ambayo malalamiko yaliwasilishwa isipokuwa kipindi cha muda kimeongezwa.	Katika Kentucky, usikilizaji wa utaratibu unaostahili lazima uombwe kwa maandishi na kuwasilishwa ndani ya miaka 3 kuanzia tarehe ambapo mhusika alijua au alipaswa kujua kuhusu tatizo (KRS 157.224). Uamuzi ulioandikwa lazima utolewe ndani ya siku 45 za <u>kalenda</u> kuanzia mwisho wa kipindi cha upatanishi isipokuwa mhusika aombe uongezaji mahususi wa kipindi cha muda.
Gharama ya Fedha/ Nani Analipa	Hakuna gharama kwa mzazi – mpatanishi na vifaa hutolewa kwa gharama ya serikali.	Hakuna gharama kwa mlalamikaji – uchunguzi na uamuzi hutolewa kwa gharama ya serikali.	Usikilizaji, afisa wa usikilizaji au hakimu wa sheria ya utawala, vifaa, na uamuzi hutolewa kwa gharama za serikali. Kila mhusika analipa gharama zake, ambazo zinaweza kujumuisha ada za wanasheria na mashahidi.
Athari kwa Mahusiano	Mpatanishi anaweza kusaidia washiriki kutatua tatizo kwa ufanisi zaidi Upatanishi uliofanikiwa unaweza kusaidia kuendelea uhusiano mzuri kati ya wahusika wanaohusika au kuboresha uhusiano wa shule na familia.	Utaratibu huu haulengi mahusiano.	Utaratibu unaostahili unazingatiwa kuwa utaratibu wenye mgogoro zaidi wa utatuzi wa migogoro.
Jinsi ya Kujiandaa Nyenzo za ziada zinapatikana kwenye Tovuti ya CADRE	Inaweza kusaidia: <ul style="list-style-type: none"> Kutambua maswala ya kujadili wakati wa upatanishi. Kuandika orodha ya mahitaji ya mtoto na maswali ya kuuliza. Kufikiria maswali ambayo wengine wanaweza kuuliza na kuandika majibu yanayowezekana. Kupanga hati, kuandika tarehe na maelezo juu yake, na kuja na nakala za ziada. Kuleta nyenzo ambazo zinaweza kusaidia kuelezea au kuwajulisha wengine. Kuwa tayari kusikiliza na kuzingatia kwa makini mawazo ya wengine na pia suluhisho linazowezekana. Kupanga mapema juu ya jinsi ya kukabiliana na hisia wakati wa mkutano. 	Mlalamikaji anapaswa: <ul style="list-style-type: none"> Kujumuisha taarifa ili kusaidia matatizo yaliyotambuliwa wakati malalamiko yanawasilishwa. Kufuata masharti ya Kentucky ya kuwasilisha malalamiko. (707 KAR 1:340, Sehemu ya 8) Kuipa wilaya ya shule nakala ya malalamiko. Kujibu maombi yote kwa taarifa zaidi kuhusu malalamiko kwa wakati unaofaa. Kukagua majibu ya wilaya ya shule kwa malalamiko na, ikiwa inafaa, kutoa maelezo ya ziada kulingana na miongozo ya Kentucky. 	Maandalizi muhimu yanahitajika ili kuwasilisha kesi kwa njia inayotosha. Wahusika wanapaswa kuwa tayari kufanya yafuatayo kwa ajili ya usikilizaji: <ul style="list-style-type: none"> Kukusanya na kuwasilisha ushahidi. Kuandaa ushahidi, orodha ya mashahidi, na hati nyingine za usikilizaji. Kuuliza maswali na kuwahoji mashahidi. Wahusika wanachagua ikiwa wanataka kuajiri au kushauriana na mwanasheria. Mtu ambaye hajawakilishwa na mwanasheria anaweza kutajwa kama anayehusika "pro se." Hili ni neno la Kilatini ambalo linamaanisha mtu anajiwakilisha mwenyewe katika kesi ya kisheria.

Maudhui yaliyo hapo juu ni mwongozo usio wa kisheria ulioundwa kutumika kwa kushirikiana na ulinzi wa utaratibu kwa wanafunzi wenye ulemavu chini ya Sheria ya Elimu ya Watu wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)). Umekusudiwa kuwa mwongozo usio rasmi unaowakilisha jinsi masharti ya kisheria au udhibiti husika unavyofanuliwa katika muktadha wa ukweli mahususi uliowasilishwa na haubani kisheria.

Imetolewa kutoka CADRE (2015). *Mwongozo wa Haraka wa CADRE kwa Taratibu Maalum za Utatuzi wa Migogoro ya Elimu kwa Wazazi wa Watoto na Vijana (Umri wa Miaka 3 hadi 21)*, Eugene, Oregon, CADRE. Tarehe ya Uchapishaji: Januari 2015.